

Отже, можемо стверджувати, що в українській мові серед усього різноманіття фразеологічних одиниць окрему численну групу утворюють сполуки на позначення рис людини. Це образні вирази, що характеризують зовнішність та внутрішні риси людини, вади та негативні вчинки, її динамічні і статичні ознаки. Згрупувавши фразеологічні одиниці на позначення рис людини за синтаксичною будовою та приналежністю стрижневих компонентів до відповідних лексико-граматичних класів слів, ми дійшли висновку, що найбільш поширеними є сполуки у формі словосполучення (предикативного, підрядного чи сурядного), стрижневим словом переважно виступають іменники та дієслова, рідше – прикметники, прислівники.

Література

1. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л., Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 368 с.
2. Олійник І. С., Сидоренко М. М. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний тлумачний словник. Київ: Рад. шк., 1991. 400 с.
3. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко та ін. Київ: Знання, 2010. 270 с.
4. Удовиченко Г. М. Фразеологічний словник української мови: в 2-х т. Київ: Вища шк., 1984. Т. 1. 303 с.; Т. 2. 384 с.
5. Ужченко В. Д. Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови: навч. посіб. Київ: Знання. 2007. 494 с.
6. Ющук І. П. Українська мова: підручник. Київ: Либідь, 2004. 640 с.

Стариченко Л. В.,

студент,

Бердянський державний педагогічний університет,
науковий керівник – канд. філол. наук, доцент **Г. Л. Вусик**

ФЕМІНІСТИЧНІ МОТИВИ НОВЕЛИ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ «VALSE MELANCOLIQUE»

Актуальність роботи полягає в тому, що фемінізм – це жіночий рух за рівність прав з чоловіками, який набув поширення у XIX-XX столітті. Однією з найяскравіших представниць феміністичного руху в українській літературі є Ольга Кобилянська.

У широкому розумінні фемінізм – це соціальний рух за рівність прав і можливостей для жінок, що протистоять соціальній системі, в якій становище людей різних статей нерівноправне. Творчість Ольги Кобилянської сприяла творенню нового образу жінки – інтелектуальної, самодостатньої особистості.

Письменниця втілила ідею українського літературного фемінізму межі століть. Вона була феміністкою за переконанням, такими ж зображені її героїні.

Мета: показати феміністичні мотиви новели Ольги Кобилянської «Valse Melancolique».

Новела «Меланхолійний вальс» є одним із найвизначніших творів, у якому представлена специфіка жіночого образу відповідно до феміністичної проблеми. У творі зображено трьох жінок: Ганну, Марту та Софію. Кожна з них – яскрава й самобутня особистість зі своїм характером, ставленням до світу, зокрема до чоловіків, але всіх їх об'єднує шалена любов до краси, гармонії та досконалості. Вони сильні й самодостатні жінки, які знають, чого хочуть. Так, наприклад, **Марта** – це вчителька, яка мріє про створення своєї родини. Вона – ніжна, жіночна, «ладна обійняти весь світ». Це типовий образ жінки того часу, але вона не прагне жити лише родиною, чоловіком і дітьми й перетворитися на домогосподарку, вона – інтелігентка, яка прагне саморозвитку, вдосконалення й інтелектуального росту. Про це свідчать такі її слова: «Я прилагоджувалась до матури, бо хотіла бути учителькою. Вчилася музики, і язиків, і прерізних робіт ручних, ба — і все інше, що лише можна було, забирала я в себе, щоб стало колись капіталом і обернулося в хосен» [2]. Найголовніша риса її характеру – мудрість, яка репрезентована в її стриманості, розважливості, сумирності й прагненні примирити інших. Завдяки цим якостям Марта досягає своєї мети: стає дружиною і матір'ю. Ось таку характеристику дала Софія Марті: *«Ти є вже вродженою жінкою і матір'ю... Ти – ще неушкоджений новітнім духом тип первісної жінки, що пригадує нам Аду Каїна або інших жєнщин з біблїї, повних покори й любові. Але не вихованням виплеканої покори й любові, лише покори й любові з першої руки, з природи! Ти й без науки була б та сама, що тепер. Жертвувала б себе з напором вродженої доброти, без намислу і без претензій до подяки! Ти – тип тих тисячок звичайних, невтомно працюючих мурашок, що гинуть без нагороди, а родяться на те, щоб любов'ю своєю удержувати лад на світі...»* [2].

Другий образ жінки твору – **Ганна**. Це запальна, нестримна, вибухова натура, але водночас добра та чуйна. Вона волелюбна, сильна, незалежна, не терпить приписів, байдужа до чужої думки. Вона – художниця, і цим все сказано. Хист та жага до творчості грають величезну роль у її характеристиці. Самодостатня в житті, відповідно поводитися й у стосунках з чоловіками. Цим пояснюється й своєрідне ставлення до них: *«Вона мала багато поклонників, але сама не залюбувалася ніколи. Говорить годинами про них, подивляє в них, що красне, аналізує майже всі прикмети їх істот; а проте не чіпається її любов; противно, обсмїває їх не раз, як малих хлопців»*. Вона назвала кохання «байкою», для неї мистецтво набагато важливіше за щастя в особистому житті: *«Заглушити в собі той світ, щоб жити лише для одного чоловіка і для самих дітей? Се неможливо...»* [2]. Ганна – запекла феміністка, в розмовах зі своєю товаришкою Мартою вона торкалася проблеми прав жінок, відстоювала думку, що жінка нікому нічого не зобов'язана, вона має бути «самій собі ціллю» і присвячувати себе тому, до чого лежить душа, наприклад, служінню мистецтву: *«Тоді юрба*

переконається, що незамужня жінка – то не предмет насміху й пожалування, лише істота, що розвинулася неподілено. Значить: не будемо, приміром, жінками чоловіків або матерями, лише самими жінками. Ти розумієш? Будемо людьми, що не пішли ані в жінки, ані в матері, а розвинулися так вповні... Я не кажу, що йду саме до того ідеалу. Я живу штукаю, і вона вдоволює цілковито мою душу; може бути, що й віддамся, не знаю, але коли не віддамся, то певно не буду застрашеною птахою, що мов цілий світ просить о прощення, що мужа не має...» [2].

Доволі яскравим образом у творі є образ **Софії** – надзвичайно обдарована особистість, емоційна й лірична. Ця молода піаністка виступає типовим образом меланхолійної жінки, що зображується ніжною, чуттєвою, сповненою любові, але самотньою. Кобилянська дала влучну характеристику своїй героїні, яка підтверджує цю думку: «...змарніле лице з великими смутними очима...», «...була дуже мила в обходженні, легка, ледве помітна собою, але мовчлива і дуже поважна. Усміх на її устах, що появлявся лиш рідко, був немов навіки затемнений смутком» [2]. Софія – талановита музикантка зі складною й тонкою натурою: «Вона вічно шукала гармонії. В людях, в їх відчутті, в їх відносинах до себе і до природи...» [2]. Вона чимось схожа на Марту, адже теж прагнула кохати і бути коханою. Вона надзвичайно кохала одного чоловіка, який зрадив дівчину, і відтоді дівчина повністю присвятила себе музиці: «Більше не любила я нікого в своїм житті. Але воно добре, – додала, поглянувши повним сіяючим поглядом до другої кімнати, де стояв її улюблений інструмент, – бо можу цілу душу віддати резонаторові. І я віддаю її йому! Коли сяду до нього, нахожжу рівновагу свого духу, вертає мені гордість і почуття, що стою високо-високо! Зате й граю йому звуками, яких не почує від нікого, і буду йому грати до останнього свого віддиху» [2]. Але ця присвята згодом обернулася трагедією... У словах героїні простежується мотив збереження гідності жінки за будь-яких обставин. Дівчина має незвичні погляди на чоловіків та їхні стосунки з жінками. Це можна побачити в розмові з подругами: «Я подала йому свою душу, розложила її перед ним, мов вахляр, а він – мужик... З неописаною погордою вимовила се слово. Здавалося, коли б учув він се слово й тон, яким вимовила його, був би вбив її...», «...гордість, яку природа кладе нам у душу, повинна ти більше розвивати. Се одинока зброя жінки, якою вона справді може вдержатися на поверхні життя» [2].

Цікаво те, що ця героїня є байдужою до власного зовнішнього вигляду, який є навіть неохайним, натомість у неї найкраща білизна і постіль, це свідчить про нервовість, вразливість й закритість від світу: «Байдужна на все, мов дерево. Наприклад, прошу, що то за тип? Вважаєш, яке в неї білля? Гарне і тонке, мов у графині, а її постіль іще краща. Спить, мов царівна. Коли вмивається, не забуде ніколи насипати кілька крапель найтоншої парфуми до води, але зате її верхня одіж... просто – «товпа»! Цікава я, як довго будуть іще гудзики теліпатися коло її пальта, коли пришиє кусник відорваного від сукні шнура, що наборзі пришилила шпилькою, і коли позашиває свої рукавички!» [2].

Отже, новела Ольги Кобилянської яскраво репрезентує проблему реалізації жінки в суспільстві. Письменниця наголосила на тому, що жінка – неповторна самодостатня особистість, яка має повне право обирати власний життєвий шлях. Цю ідею талановито втілено в непересічних образах трьох жінок, які своїми думками й ставленням до світу аж ніяк не входили у формат того часу.

Література

1. Агеєва В. Жіночий простір. Феміністичний дискурс українського модернізму: монографія. Київ, 2003. 320 с.
2. Кобилянська О. https://librebook.me/chelovek_olga_iulianovna_kobylianskaia (дата звернення: 19.11.2020)
3. Таран Л. Жіноча роль. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ початку ХХ століття. Київ: ГраніТ, 2007. 192 с.
4. Феминизм. *Современный философский словарь*. Москва – Бишкек – Екатеринбург, 1996. 607 с.

Страшко А. Ю.,

учитель української мови та літератури,
Андріївська спеціалізована різнопрофільна школа І-ІІІ ступенів
Бердянської районної ради Запорізької області

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КВЕСТУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Суспільно-економічні й політичні зміни, що відбуваються в Україні, суттєво впливають на модернізацію та реформування шкільної освіти, вимагають таких методик, технологій навчання й виховання, що максимально враховуватимуть природу дитини, її нахили, інтереси, розумові та творчі можливості, запити, тобто допоможуть знайти себе. Саме творча особистість значно краще й легше пристосовується до побутових, соціальних і виробничих умов, ефективніше використовує їх відповідно до власних уподобань, переконань. Залучення учнів до творчої діяльності розкриває перед ними горизонти людських можливостей і сприяє правильному визначенню свого місця на широкому полі власних знань, умінь і здібностей, що, безумовно, сприяє правильному вибору професії. А це, у свою чергу, корисно для держави, оскільки людина, зайнята улюбленою справою, до якої до того ж має хист, працює якісніше, продуктивніше.

Сформувати особистість, здатну творити й органічно сприймати зміни в суспільному житті, – означає зробити людину успішною й забезпечити системний прогрес суспільства. Ідея розвитку творчих здібностей індивідуума відповідає його власним інтересам і державним запитам. Тому особливо